

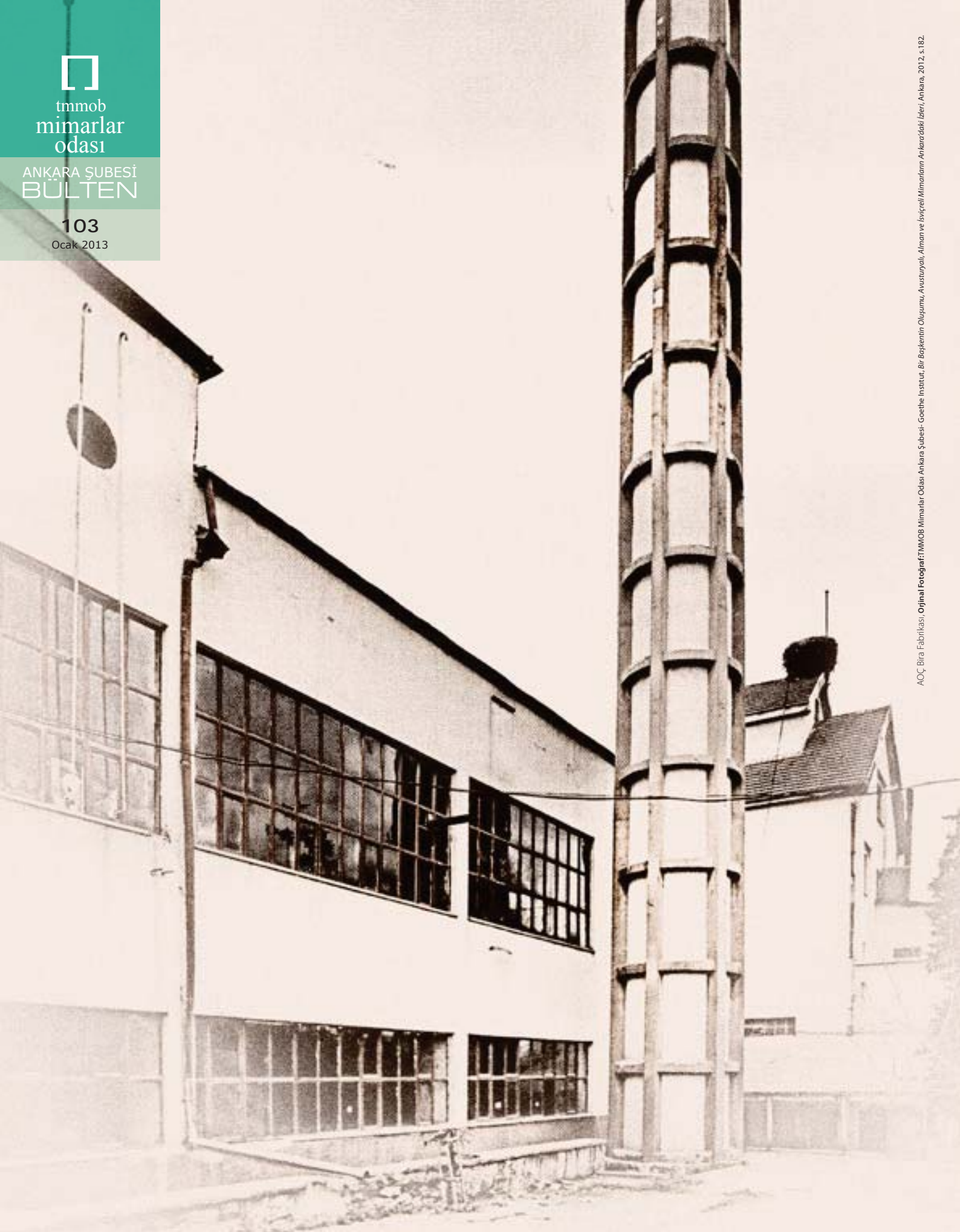

tmmob
mimarlar
odası

ANKARA ŞUBESİ
BÜLTEN

103

Ocak 2013

Merhaba,

2013 yılının başlarında bulunduğumuz şu günlerde, geride bıraktığımız 2012 yılı mesleğimiz, kentlerimiz ve ülkemiz açısından oldukça hareketli geçmiştir.

Siyasal iktidar, dünya tekeli sermayesinin yeni finansal oluşum ve yapılanma aşaması sürecine denk düşen neoliberal politikalar ile dönemsel koşulları kendi lehine çevirme ve kullanmada oldukça hünerli ve maharetli olduğu gibi son günlerde bir o kadar da ustalaşmıştır. Demokratikleşme, darbelerle hesaplaşma ve açılımlar adı altında yapılan yasal düzenlemelerle; eğitim, hukuk, sağlık, basın özgürlüğü, sendikalar ve meslek odalarına müdahalenin yolu açılmıştır. Çıkarılan yasalar toplum nezdinde taraflarca tartışılmadan, kapalı kapılar ardında hazırlanarak TBMM deki çoğunluk esasına göre kabul görmüştür. Toplumun demokratik hak ve özgürlük talepleri çarpıtılarak görmezlikten gelinmiştir. Bu uygulamalar yeni anlayıştaki tek tip ve tek sesli otoriter yapının emarelerinden başka bir şey değildir.

AKP iktidarının yıllardır sürdürdüğü çalışma akslarından en önemlisi, kentsel ölçekteki finans yaratma ve örgütlenme alanı olan, TOKİ uygulamalarıdır. TOKİ üzerinden topluma yapay bir ilişki kurularak varoşlarda yaşayan yoksul halk kesimleri kent çeperlerine itilmiş, kent merkezleri yeni rant alanlarına açılmış ve kentlerin farklı bölgelerinde yeni gettolar oluşturulmuştur. Yerel yönetim uygulamalarında kentlerdeki yaya aksları ve meydanlar yok edilerek araç transit geçişine açılmış ve toplumsal sosyalleşmenin önüne ket vurulmuştur. Bununla da yetinilmemiş deprem, yıpranmış kent dokusu bahane edilerek kentsel dönüşüm yasa düzenlemeleri ile başta Ankara'da AOÇ ve İstanbul'da TAKSİM olmak üzere kentlerde bir yıkım, vurgun, talan ve yağmalamanın startı verilmiştir. Kentsel dönüşümü besleyecek ve olası engelleri bertaraf etmek için, torba yasa niteliğindeki yapı denetim, orman, mera, kıyı ve çevre yasa tasarısına TMMOB yasa tasarısı eklenerek son nokta konulmaya çalışılmıştır.

Toplumsal yaşamımızı, mimarlık mesleğini ve mimar meslektaşlarımızı son derece yakından ilgilendiren kentsel ölçekteki bu uygulama ve gelişmelere paralel olarak, toplumsal muhaliflerin toptancı bir zihniyetle sorgusuz sualsiz içeri tıklımları, özel yetkili mahkemelerin uygulamaları, çelişkili yargı kararları adalet sistemini sorgular ve tartışmalı hale getirmiştir. Temel eğitimdeki 4+4+4 sistemi, YÖK'ün yüksek öğretimdeki rektör atamaları, eğitim sisteminin bilimsellikten uzaklaştırılması, parasız eşit eğitim ve demokratik özerk üniversite taleplerinin görmezden gelinmesi, ODTÜ'de yaşananlar eğitim ve üniversite gençliğine baskı ve saldırıdan öte ne anlama gelmektedir? Sağlık hizmetleri özel hastaneler aracılığıyla paralı hale getirilmiş, dar gelirliler ve emekli emekçiler nitelikli sağlık hizmetlerinden yoksun

birakılmıştır. Demokratikleşmenin olmazsa olmazı sendikalar, meslek odaları, sivil toplum örgütlerinin içi boşaltılarak işlevsizleştirilmiştir.

Bulduğumuz durum itibarıyla, geçmişteki darbe dönemi baskıcı ve totaliter uygulamaların toplumdaki deformasyonu bugünkü AKP iktidarının alt zeminini hazırlamıştır. Yeni anlayıştaki tek tip, tek sesli otoriter yapı Cumhuriyet döneminde verilen mücadele ve kazanımları yok sayıyor, izlerini siliyor, toplumsal yaşamın her alanına dokunarak dönüştürüp, değiştiriyor, ideolojisini tam hakim kılmak uğruna baskısını acımasızca sürdürmeye devam ediyor.

Mimarlar Odası Ankara Şubesi, bu süreçte mesleğimiz, kentlerimiz ve ülkemize yönelik uygulama ve gelişmeleri üyelerimiz ve toplumun verdiği gönüllü destek ve katılımlarından süzerek konumlamıştır. Toplumsal muhalefetin her alanda birbiriyle dayanışma içerisindeki uzun soluklu mücadele ve direnişine inanmış ve bu anlayışta çalışmalarını sürdüren BAŞKENT DAYANIŞMASI ÖRGÜTLÜLÜĞÜNDEKİ aktif ve katılımcı yerini almıştır. Toplumun her bireyinin sağlıklı çevrede yaşaması, kültürel ve sosyal ihtiyaçlarını karşılanması, özgürce kendini ifade etmesi sürecinde mimarlık mesleğinin var olması, mimarların ekonomik kaygılarla icazet almalarının ötesinde, yaratıcı ve özgür tasarım düşüncelerinin toplum hizmetine sunulmasıyla gerçekleşecektir. İşte onun içindir ki; Mimarlar Odası Ankara Şubesi 2012 yılı çalışmalarında mesleğe, kente ve ülkeye dair toplumsal muhalefetin odağı olmuş ve mücadelesini bu aksta yürütmüştür.

Yeni yılda daha fazla umutlandığımız, barışa, özgürlüğe ve kardeşliğe olan inancımızın arttığı bir anda, yargı mensubu avukatların düzenlenen operasyonlarla tutuklanmaları, İstanbul Samatya'da yaşayan vatandaşların bir kesimine sistemli saldırıların gerçekleşmesi ve İRKÇİLİĞİ çağrıştıran ayrımcı ve ötekileştiren söylemlerin gittikçe tırmanışa geçmesi hepimizin kaygılanmasını gerektiren bir durum olup, farkında olmamız gerekir. Hepimiz kardeşiz söylemi gerçeklerle yüzleştiğimizde acaba ne kadar geçerli? Daha düne kadar Suriye ile kardeş değil miydik? Sivas'ta diri diri yakılan insanları unutacak mıyız? Bu ülke hala darbe dönemi Anayasası ile yönetiliyor. Bu ayıbbı halkına reva görenlerden hesap sorulmayacak mı? Geçmişimizle ne zaman gerçek anlamda bir yüzleşme yaşayacağız?

Mimarlar Odası Ankara Şubesi, her şeye rağmen barışa, özgürlüğe, kardeşliğe, toplumsal dayanışmaya olan inancını yitirmeyecektir. Her türlü otoriter, ırkçı, etnik ve dinsel ayrımcı yapının karşısında olacaktır. Ülkeye barış ve mutluluk gelmesi umuduna taraf olalım, hep birlikte mücadele verelim. Önemli olan mağlup olmak değil, teslim olmamaktır. BİZ VARIZ...

42. Dönem Yönetim Kurulu

TMMOB Mimarlar Odası Ankara Şubesi Adına Sahibi ve Yazı İşleri Müdürü

Ali Hakkan

Yayın Kurulu

Ali H. Alptekin
Meltem Al
Bülent Batuman
Seçil Binboğa
Mürüvvet Ceylan
Görkem Demirok
Semiha Dugan
Berrak Erdal
Özge Göncü

Zeynep Güneş
Sıla Karataş
Emel Kefeli
Orçun Köken
Muteber Osmanpaşaoğlu
Bahriye Öktem
Ali Tolga Özden
Asena Özen
Ömer Burak Polat

Arif Şentek
Duygu Tekin
Ethem Torunoğlu
Özlem Dengiz Uğur
Y. Yeşim Uysal
Fadime Yılmaz
Ece Yoltay

tmmob
mimarlar
odası

ANKARA ŞUBESİ
BÜLTEN

103
Ocak 2013

Yayına Hazırlayan

Pelin Özgümüş

Grafik Tasarım* ve Kapak Tasarımı

Ömer Burak Polat

*Tasarımhane firmasının Ağustos 2010'daki çalışması baz alınarak yapılmıştır.

TMMOB Mimarlar Odası Ankara Şubesi Bülteni ayda bir yayımlanmaktadır. 7500 adet basılmıştır. Üyelere ve mimarlık öğrencilerine ücretsiz dağıtılır. Burada yer alan yazıların içeriğinin sorumluluğu yazarına aittir. Kaynak gösterilmek koşulu ile alınıp yayımlanabilir.

Baskı Tarihi: Şubat 2013
Konur Sokak No: 4/3 Kızılay, ANKARA
T: 312 417 86 65 F: 312 417 18 04
e-posta: info@mimarlarodasiankara.org
www.mimarlarodasiankara.org

Baskı: Desen Ofset A. Ş.,
Birlik Mah. 448 Cad. 476 Sk. No:2 Çankaya/Ankara
T: 0312 496 43 43 (pbx)
F: 0312 496 43 47

kent ve ilke gündemi

- 03 Mikro Siyaset-Güven Arif Sargın
- 04 ODTÜ Umudun Meşalesi-Özgür Sezgi Duman
- 05 Komşu Suriye'ye Barış, Hemen Şimdi!-Arif Şentek
- 07 İller Bankası Nereye Gidiyor?-İrfan Kizirli
- 08 Atatürk Orman Çiftliği Bira Fabrikası Kompleksi
- 10 Eti Maden İşletmeleri Genel Müdürlüğü Binası Yıkıldı
- 10 Şinasi ve Akün Sahneleri Kapanma Tehditi Altında
- 11 "Tarih Yazımında Sivil Mimarlık" Konulu Toplantı
- 12 Mobing: İşyerlerinde Psikolojik Taciz
- 13 Şube Gözünden Kent Gündemi

basın açıklamaları

- 15 ODTÜ'ye Yönelik Baskı ve Saldırlara Son Verilmelidir!-TMMOB Mimarlar Odası
- 15 Onlar Bizim Çocuklarımız!...-TMMOB Mimarlar Odası Ankara Şubesi 42. Dönem Yönetim Kurulu
- 16 TMMOB, ODTÜ'nün ve ODTÜ'lülerin Yanındadır!-TMMOB
- 16 Üniversitelerde Piyasacılığa, Baskıya, Gericiliğe Hayır!
- 17 Sıra Avukatlara Geldi-TMMOB
- 18 Galatasaray Üniversitesi'nde Yaşanan Yangın Hakkında-TMMOB Mimarlar Odası İstanbul Büyükşehir Şubesi
- 18 20 Ocak'ta Gaziantep'te ve Tüm Türkiye'de Sokaklardayız, Alanlardayız!-TMMOB

şubemizden

- 19 TMMOB Mimarlar Odası Ankara Şubesi 57. Yaşını Kutladı
- 19 "İmar Haklarının Menkule Dönüştürülmesi" Çalıştayı
- 20 Atatürk Orman Çiftliği'nin Var Olma Mücadelesi Paneli
- 21 Ankara İçin "Bir Şey yapmalı!"
- 22 Ak-Saray Mühürlendi!
- 23 Ücretli Çalışan Mimarlar 2013 Yılı Asgari Ücreti
- 23 2013 Yılında Uygulanacak Ödenti ve Harç Bedelleri

ankara'da sivil mimari bellek

- 24 Haluk Berksan ve Etiler Sitesi (Eti Blokları)

kitap yorum

- 27 Mimarlığın ABC'si

proje uygulama

- 28 Devam Eden Tasarım Yarışmaları

vefat

- 29

mesleki denetim

- 31

gelir-gider tablosu

- 32

Haluk Berksan ve Etiler Sitesi (Eti Blokları)¹

Emine Çiğdem **Asrav**

Ankara Emniyet Mahallesi Taç Sokak'ta yer alan Eti Blokları yerleşimi bir adada dört blok-A, B, D, E bloklar - ve bir adada bir blok -F blok - olmak üzere toplam iki ada ve beş bloktan oluşmaktadır. Taç Sokak iki ada arasından geçmektedir. A ve D bloklar iki girişli, iki düşey sirkülasyonlu, B, D, ve F bloklar tek girişli, tek düşey sirkülasyonlu olarak inşa edilmişlerdir. Türk Eti Yapı Kooperatifi tarafından gerçekleştirilen yerleşimde yer alan ve halen özgün konut kullanımı devam etmekte olan konut yapılarının tasarımı mimar Haluk Berksan'a aittir.

ankara'da sivil mimari bellek

Mimarlık ortamına tek yapı ölçeğinden şehircilik ölçeğine dek geniş bir yelpazede yarışmalar ve uygulamalar yolu ile önemli eserler kazandıran, Konya İmar Planı Yarışması'nda birinciliği bulunan, Burdur, Gaziemir, Zeytinbağ imar planlarının müellifi olan ve eğitim deneyimi nedeniyle de kabul gören Haluk Berksan'ın mimarlık ortamında bunca az bilinir olması ve mimarlık literatüründe yer almamış olması -muhtemeldir ki- şehircilik uygulamalarının yoğunluğu nedeniyledir. Eti Blokları yerleşimi Haluk Berksan'ın mimarlık ortamı açısından da önemini ortaya koyan özgün bir uygulama örneği olarak değerlendirilmektedir.

05.02.1957 onay tarihli projeye uygun olarak inşa edilen Eti Bloklarının inşaat ruhsatında, zemin + 8katlı A ve B bloklarda 36,zemin + 8 katlı C blokta 32, zemin + 8 katlı D blokta 18 ve zemin + 7katlı E blokta 16 dairenin yer alacağı ve tüm bloklarda bodrum kat olacağı bilgisi yer almaktadır. Ancak C blok inşa edilmemiş, buna karşılık ayrı bir adada F blok inşa edilmiştir. Düşeyde sağlanan yükseklik ile zemin yapılaşmadan arındırılmış, C bloğun inşa edilmemesi ile de yeşil alanın yoğunluğu artırılmıştır. Yoğun bir trafik aksına konumlanmış olan yerleşim, kent açısından önemli bu yeşil alanın varlığı ve konut yapılarının mimari özellikleri ile dikkat çekmektedir.

Eti Blokları yerleşiminde yer alan konut yapıları aynı plan şemasına sahip, ön ve arka cepheli, oldukça büyük dairelerden oluşmaktadır. Bloklarda her katta iki daire yer almaktadır. Giriş, zeminden yükseltilmiş olduğu için bodrum kat tam kat olarak algılanmakta, zemin

Eti Blokları Yerleşimi Vaziyet Planı

Eti Blokları Genel Görünüşü

Düşeyde Yapılaşma

Prizmatik Sirkülasyon Çekirdeği

Eti Blokları Balkon Parapetleri

Blok İçi Merdiven Korkulukları

kat ve bodrum kat cephe görünüşleri açısından tip katlardan ayrılmaktadır.

Konut yapılarının plan şemasında bir ana koridor vardır ve tüm mekânlar bu koridorla ilişkilendirilmektedir. Ana koridor girişte antre işlevindedir. Mutfak, WC, ve salon ilişkisi bu antreden sağlanmaktadır. Antrenin devamında oluşan koridor ise yemek odası ve yine salonu bağlamakta, sandık odası, banyo ve üç yatak odası yine ana koridorun devamında özelleşmektedir. Plan şeması genel kullanımdan, özel kullanıma geçişi öngörmekte, konutların dış ile ilişkisi iki cephede yer alan eşit olmayan büyüklükte iki balkon ile sağlanmaktadır. Yemek bölümüne açılan ve arka cephede yer alan balkon bağımsızdır. Salona açılan ve ön cephede yer alan balkon ise cephenin bir elemanı olarak ele alınmıştır. Kooperatif üyeleri arasında eşitlikçi bir yaklaşımla aynı plan şeması uygulanarak blokların yan cepheleri sağır bırakılmıştır.

Eti Blokları Konut Plan Şemaları

Eti Blokları yerleşimi Konya Yolu ve Celal Bayar Bulvarı tarafından çevrelenmiştir. Yakın çevrede Gazi Üniversitesi'nin çeşitli fakülteleri ve kamu kurumları yer almaktadır.

Bağımsız bir yerleşim olarak Gazi Mahallesi'ne yakın bir konumdadır ancak yüksek yapılaşma kararları ile Gazi Mahallesi'nin müstakil konut dokusundan oldukça farklı bir görünüm sergilemektedir.

Yerleşimde yer alan konut yapıları, ön cepheleri Konya Yolu ile ilişkili bir biçimde konumlanmışlardır. Buna karşılık konutlarda servis mekânları arka cepheden yerleşimi özel kılan yoğun yeşil alan ile ilişkilendirilmektedir. Bu durum kullanım açısından değerlendirildiğinde bir sorun olarak tartışılabilir ise de blokların yoldan geride konumlanmaları olumlu bir sonuç yaratmıştır. Öte yandan konut yapılarının yoldan algılanan cephelerindeki özen ve yatay düşey ilişkisindeki denge, kent plastiği açısından oldukça olumlu bir görünümün ortaya çıkmasına yol açmıştır.

Konut yapılarını önemli kılan özellik dönemin yaygın mimarlık anlayışı olarak öne çıkan; oldukça net prizmatik kütle etkileri ve yalın cephe görünüşleridir. Yatayda ortaya çıkan bu prizmatik kütle etkisi cephede büyük bir hareketlenme sağlayan balkonlar ile güçlendirilmiş, düşeyde yer alan bağımsız prizmatik sirkülasyon çekirdeği ile yatay ve düşey dengesi sağlanmıştır. Cephelerde yer

alan balkon parapetleri yine yatay etkiyi güçlendirmek üzere kat silmeleri ile okunur kılınmıştır.

Konut yapılarında bitiş elemanı olarak kırma çatı kullanılmış ancak, teras parapetleri ile çatı algılanamaz hale getirilerek yataydaki güçlü etkinin kaybolmaması sağlanmıştır.

Eti Blokları yerleşiminde yer alan konut yapılarında düşey sirkülasyon çekirdeği merdiven kovası ve asansörden oluşmaktadır. Düşey etkiyi güçlendiren, merdiven kovasını vurgulayan ve ışık almasını sağlayan ızgaralar bloklarda her ayrıntının özenle ele alındığının göstergesidir. Aynı özen blok ve konut iç mekânlarında da devam etmekte, balkon parapetleri, merdiven korkulukları özgün ve özenli tasarımları ile öne çıkmaktadır.

Gerek yeşil alanla ve kentle kurdukları ilişki, gerek biçimlenme kararları, kullanılan malzemeler ve detaylardaki özen nedeniyle Eti Blokları dönem yapıları içinde önemli ve özel bir yere sahiptir. ♦

DİPNOTLAR

1.) Bu yazı Doç. Dr. Nuray Bayraktar'ın yürütücü, Doç. Dr. Bülent Batuman, Dr. Umut Şumnu ve Tezcan Karakuş Candan'ın araştırmacı, Ece Akay, Elif Selena Ayhan, Yeşim Uysal ve Aslı Tuncer'in bursiyer olarak görev aldığı Ankara'da 1930-1980 Yılları Arasında Sivil Mimari Kültür Mirası: Araştırma Belgeleme, ve Koruma Ölçütleri Geliştirme adlı Tübitak projesi kapsamında yapılan araştırmalar ve elde edilen veriler sonucunda yazılmıştır.